

KURBAN HAKKINDA

Kurban ne demektir, hükmü nedir?

Sözlükte yaklaşmak, Allâh'a yakınlaşmaya vesile olan şey anlamlarına gelen kurban, dinî bir terim olarak, ibâdet maksadıyla, belirli şartları taşıyan hayvanı, kurban bayramı günlerinde usulüne uygun olarak kesmeyi ve bu amaçla kesilen hayvanı ifade eder.

Akıllı, hür, mukim ve dini ölçülere göre zengin sayılan mümin, ilâhî rızayı kazanmak gayesiyle kurbanını keser. Böylece hem maddi durumu yetersiz olup kurban kesemeyenlere yardımda bulunmuş, hemde Cenab-ı Hakka yaklaşmış olur.

Kurban ibadeti, İslam toplumlarının şiarı sayılan ibadetlerden biri olarak asırlardan beri yerine getirilmektedir. Kurban, bir Müslüman'ın gerektiğinde bütün varlığını Allah yolunda feda etmeye hazır olduğunun bir nişanesidir.

Kurban Hanefi mezhebine göre vacip, diğer mezheplere göre ise sünnet-i müekkededir. Dini kaynaklarda Peygamber efendimizin kurbanını daima kestiği ifade edilmektedir.

Kurbanın dinî dayanağı nedir?

Genel anlamda kurbanın bir ibadet olduğuna dair Kur'an-ı Kerim'de birçok ayet yer almaktadır. Hz.İbrahim'in oğlu Hz.İsmail'in yerine, Allâh tarafından bir kurbanın verildiği açıkça bildirilmektedir. (Saffat 37/107)

Ayrıca aşağıdaki ayetler de genel anlamda kurban ibadeti ile ilgilidir:

- "Her ümmet için, Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği hayvanlar üzerine ismini ansınlar diye kurban kesmeyi meşru kıldık..." (Hacc 22/34)

- "... kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanlar üzerine belirli günlerde Allâh'ın adını ansınlar. Artık onlardan siz de yiyin, yoksula fakire de yedin."(Hacc 22/28)

"Kurbanlık büyükbaş hayvanları da sizin için Allâh'ın dininin nişanelerinden kıldık. Sizin için onlarda hayır vardır. Onlar saf saf sıralanmış dururken kurban edeceğinizde üzerlerine Allah'ın adını anın. Yanları üzerlerine düşüp canları çıkınca onlardan siz de yeyin, istemeyen fakire de istemek zorunda kalan fakire de yedin. Şükredesiniz diye onları böylece sizin hizmetinize verdik." "Onların etleri ve kanları asla Allah'a ulaşmaz. Allah'a ulaşacak olan ancak, sizin takvanız (O'nun için yaptığınız, gösterişten uzak amel ve ibadet) dir." (Hac 22/36;37)

Bu ayetlerde zikredilen hayvan kesiminin ibadet amaçlı birer uygulama olduğu açıktır. Bu amaçla kesilen hayvanların, et ve kanlarının Allah'a ulaşamayacağını, asıl olanın ihlâs ve takva olduğunun vurgulanması kurban kesmenin ibadet olduğunun açık göstergesidir.

Kurban kesmenin amacı nedir?

Kurban ibadetinin asıl amacı Allah'ın rızasını kazanmak ve O'na yakınlaşmayı arzu etmektir. Kurban kesen, bu ibadetiyle Allah'a yaklaşmış ve O'nun hoşnutluğunu kazanmış olur. Kurban, aynı zamanda bir sosyal yardımlaşma ve dayanışma örneğidir. Kesilen kurbanlardan maddi olarak daha çok yoksullar yararlanır. Görüldüğü gibi bu ibadetin ruhunda Hakka yakınlık ve halka fedakârlıkta bulunma anlayışı vardır. Kurban; -fikhi hükmü ne olursa olsun- Müslüman toplumların simgesi ve şiarı sayılan ibadetlerden biri olarak asırlardan beri dini hayatımızda önemli bir yer tutmaktadır. Kurban, bir Müslüman'ın bütün varlığını gerektiğinde Allah yolunda feda etmeye hazır olduğunun sembolik bir ifadesidir.

İslam Dini; ferdi, ruhi-derûni hikmetlere ve insanî erdemlere ulaştırmayı öngörürken; toplumlar için, birleştirici ve bütünleştirici bazı emir ve uygulamalar da getirmiştir. İslam dininin bu üstün özelliği, zekât, hac ve kurban gibi sosyal boyutlu malî ibadetlerde, daha belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ibadetler başlangıçtan bütün Müslüman toplumlarda, genel esasları ve özü hiç bir değişikliğe ve müdahaleye uğramadan devam etmiş ve yeni nesillere intikal ettirilmiştir.

Kurban ne zaman kesilir?

Kurban, kurban bayramının ilk üç gününde kesilir. Kurban kesim vakti, Bayram namazı kılınan yerlerde, bayram namazı kılındıktan sonra, bayram namazı kılınmayan yerlerde ise sabah namazı vakti girdikten sonra başlar. Bayramın üçüncü günü güneş batıncaya kadar devam eder. Bu süre içinde gece ve gündüz kurban kesilebilir. Ancak kurbanların gündüzleri kesilmesi uygundur. Bayramın birinci günü kesmek daha faziletlidir.

Şafii mezhebine göre ise kurban bayramın dördüncü günü de kesilebilir.

Hangi hayvanlar kurban olarak kesilebilir?

Kurban; koyun, keçi, sığır, manda ve deveden olur. Bunların dışındaki hayvanlar kurban olarak kesilemezler. Bu hayvanların kurban olarak kesilebilmesi için, koyun ve keçinin bir, sığır ve mandanın iki, devenin ise beş yaşını doldurmuş olması gerekir.

Ancak, 6 ayını tamamlayan koyun bir yaşını doldurmuş gibi gösterişli olması halinde kurban edilebilir.

Kurban edilecek hayvanlar hangi nitelikleri taşımalıdır?

Kurban edilecek hayvanın, sağlıklı, azaları tam ve besili olması, hem ibadet açısından, hem de sağlık bakımından önem arz eder. Bu nedenle, kötürüm derecesinde hasta, zayıf ve düşkün, bir veya iki gözü kör, boynuzlarının biri veya ikisi kökünden kırık, dili, kuyruğu, kulakları ve memesi kesik, dişlerinin tamamı veya çoğu dökük hayvanlardan kurban olmaz. Ancak, hayvanın doğuştan boynuzsuz olması, şaşı, topal, hafif hasta, bir kulağı delik veya yırtılmış olması, kurban edilmesine mani teşkil etmez.

Kurban keserken nelere dikkat edilmelidir?

Kurban edilecek hayvana acı çektirilmemeli ve eziyet verilmemelidir. Hayvanlar ehil kişiler tarafından kesilmeli ve kesim işlemi süratli bir şekilde yerine getirilmelidir. Ayrıca, çevre temizliği için gerekli tedbirler alınmalıdır. Hayvanların, birbirlerinin kesimini görececek şekilde yan yana bulundurulmamalarına özen gösterilmelidir.

Kurban kesilirken besmele çekmenin hükmü nedir? Hangi dua okunmalıdır?

İster kurban niyetiyle olsun ister başka bir amaçla olsun hayvan kesilirken besmele çekilmesi gerekir. Hayvanın kesimi esnasında besmele kasten terk edilirse o hayvanın eti yenilmez. Ancak kasıtsız ve unutulmuş besmele çekilmezse bu hayvanın eti yenilir.

Kurban kesilirken üç defa “Bismillahi Allahü ekber” denilir ve şu ayetler okunur:

Kul inne salâti ve nüsükî ve mahyâye ve memâtî lillahi Rabbi'l-Âlemîn lâ şerîke leh. Ve bi zalike umirtü ve ene evvelü'l müslimîn. (En'am 6/ 162-163)

(En'am 6/ 79) İnnî veccehtü vechiye lillezî fatare's-semâvâti ve'l-arda hanîfen ve mâ ene min'el-müşrikîn.)

Kurban keserken abdestli olmak şart mıdır?

Kurban kesen kişinin abdestli olması şart olmamakla birlikte, kurban bir ibadet olduğu için kesenin abdestli olması daha faziletlidir.

Kurbanlık hayvanlardan hangileri ortak olarak kesilebilir?

Koyun veya keçinin bir kişi tarafından; sığır, manda ve devenin ise, yedi kişiye kadar ortaklaşa kurban olarak kesilebileceği Hz. Peygamber'in hadisleri ve uygulamaları ile sabittir (Ebû Dâvûd, "Dahâyâ", 7-8). Ortak olarak kurban edilebilen hayvanlar tek veya çift hisse olarak kesilebilirler.

Akika, adak, udhiyye ve nafile kurbanlar için aynı büyükbaş hayvana ortak olunabilir mi?

Ortak kesilen kurbanlarda, hissedarlardan her birinin kurbanlarını aynı maksat için kesmiş olmaları gerekmez. Ortakların her birinin ibadet niyetiyle katılmış olması kaydıyla bir kısmı udhiyye, diğer bir kısmı ise adak, akika, nafile kurbanı olarak niyet edebilirler.

Kimler kurban kesmelidir?

Kurban kesmek, âkil, baliğ (akıllı, ergen), dinen zengin sayılacak kadar mal varlığına sahip ve mukim olan bir Müslüman'ın yerine getireceği mali bir ibadettir. Temel ihtiyaçlarından ve borcundan başka 80.18 gr. altın veya bunun değerinde para veya eşyaya sahip olan kişi dinen zengindir. Dolayısıyla bu kişi Allah'ın kendisine bahşetmiş olduğu nimetlere şükran ifadesi ve Allah yolunda fedakârlığı nişanesi olarak kurban kesmelidir.

Zengin olan karı-kocadan her birinin kurban kesmesi gerekir mi?

İbadetlerde sorumluluk bireyseldir. Bu nedenle, dinen zengin olan karı-kocadan her birinin ayrı ayrı kurban kesmesi gerekir. Ancak İmam Malik'e göre aile reisi tüm aile efradı adına bir adet büyükbaş veya küçükbaş hayvan keserse bu yeterli olur.

Yolcunun kurban kesmesi gerekir mi?

Yolcu kurban kesmekle mükellef değildir. Ancak kesmesi halinde sevabını kazanır. Sefer halinde iken kurban kesenler; bayram günleri içinde memleketlerine dönerlerse, yeniden kurban kesmeleri gerekmez. Sefer halinde iken kurban kesmeyip de bayram günlerinde memleketlerine dönenler, kurbanlarını keserler.

Kadın kurban kesebilir mi?

Hayvan kesiminde, gerekli yeterlilik ve şartları taşıyan kişi; kadın olsun, erkek olsun kurban kesebilir.

Kurban eti nasıl değerlendirilmelidir?

Hız. Peygamber, kurban etinin üçe taksim edilip, bir bölümünün kurban kesmeyen yoksullara dağıtılmasını, bir bölümünün akraba, tanıdık ve komşularla paylaşılmasını, bir bölümünün de eve ayrılmasını tavsiye etmiştir (Ebû Dâvûd, "Dahâyâ", 10). Ailenin ihtiyaç durumuna göre etin tamamı evde bırakılabileceği gibi, toplumda muhtaçların arttığı dönemde kurban etinin çoğunun hatta tamamının dağıtılması uygun olur.

Kurban etinin bir kısmı kesim ücreti olarak verilebilir mi?

Kurban etinden kesim işini yapan kişinin ücreti verilemez. Çünkü verildiği takdirde, kurban ibadetini yerine getirmek için gerekli maddi külfetin bir kısmı bizzat ibadetin kendisi üzerinden karşılanmış olur. Hız. Ali'nin şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Rasulullah (a.s), develer kesilirken başında durmamı, derilerini ve sırtlarındaki çullarını paylaştırmamı emretti ve onlardan herhangi bir şeyi kasap ücreti olarak vermeyi bana yasakladı ve kasap ücretini biz kendimiz veririz" buyurdu. (Müslim, "Edahî", 28; Ebû Dâvûd, "Dahâyâ", 9; Nesâî, "Dahâyâ", 37)

Kurban derisi nasıl değerlendirilmelidir?

Kurbanın derisi, bir fakire veya hayır kurumuna verilmelidir. Hz. Peygamber, veda haccında Hz. Ali'ye, kurban olarak kesilen develerinin başında durmasını ve bunların derileri ile sırtlarındaki çullarını sadaka olarak vermesini, kasap ücreti olarak bunlardan bir şey vermemesini emretmiştir (Ebû Dâvûd; "Menâsik", 20). Buna göre kurban derilerinin para karşılığında satılması, kurbanın kesimi veya bakımı için ücret olarak verilmesi caiz değildir. Derinin satılması halinde bedelinin yoksullara verilmesi gerekir.

Kurbanlık hayvanın elektrik veya narkoz şoku ile bayıltılarak kesilmesi caiz midir?

İster kurbanlık olsun ister etlik, hayvanın kesimi esnasında; hayvana fazla eziyet vermemek esastır. Bunun için (ölüm acısını azaltmak maksadıyla) kesim sırasında hayvanın elektrik veya narkoz vererek şok ile bayıltılması, bu hayvanın kurban olarak kabul edilmesine engel kusurlardan sayılmaz. Çünkü kurbanı engel kusurlar; kesim sırasında meydana gelen arızalar olmayıp, hayvanda önceden mevcut olan kusurlardır. Bu itibarla (şok etkisiyle ölmeye önce hemen) canlı olarak kesilmek kaydıyla, kurbanlık hayvanın elektrik veya benzeri bir şeyle şoklanmasında dinen bir sakınca yoktur. Şayet hayvan, henüz kesilmeden, şokun etkisiyle ölürse; o, kurban olamayacağı gibi eti de yenmez.

Satın alındığında sağlam olup sonradan kusurlu hale gelen bir hayvan kurban edilebilir mi?

Bir kimse sağlam bir hayvan satın alsa fakat daha kesilmeden hayvanda kurban edilmeye engel bir kusur meydana gelse, eğer satın alan kişi zenginse yenisini alıp kesmelidir. Yoksulsa yenisini almasına gerek yoktur, almış olduğu hayvanı kurban eder.

Doğumdan sonra boynuzların elektrikle kurutulması hayvanın kurban olmasına engel olur mu?

Doğumun peşinden hayvanların boynuzlarının elektrik ve benzeri yöntemlerle kurutulması suretiyle boynuzsuz olarak büyüyen hayvanların kurban edilmeğe engel başka özürleri yoksa kurban edilmesinde bir sakınca yoktur.

Kısırlaştırılmış hayvanlar kurban edilebilir mi?

Çeşitli amaçlarla kısırlaştırılmış veya burularak hadım hale getirilmiş hayvanlar kurban olarak kesilebilir. Kurban açısından bu herhangi bir eksiklik oluşturmamaktadır.

Kurban kesilen hayvanda bir hastalık ortaya çıkarsa yerine başka birinin kesilmesi gerekir mi?

Kurbanlık hayvanın kesilmeden önce hastalığı bilinmiyor ve başka bir özrü de yoksa kestikten sonra hastalığının anlaşılması halinde yeniden kurban kesilmesi gerekmez. Ancak satıcının, eskiden olan bir ayıbından dolayı kurbanlığın bedelini bayramın ilk üç gününde iade etmesi durumunda yeniden kurban alınarak kesilir. Bundan sonra iade edilmesi halinde bu para fakirlere sadaka olarak dağıtılır.

Dişi ya da erkek hayvandan hangisinin kurban edilmesi daha faziletlidir?

Deve, sığır gibi büyükbaş hayvanlarla, koyun, keçi gibi küçükbaş hayvanların belirli şartları taşımaları durumunda, erkek olsun dişi olsun kurban olarak kesilebilecekleri hususu Hz. Peygamber'in (s.a.v.) hadis ve uygulamaları ile sabittir. Kurban edilecek hayvanın cinsiyeti, kurban ibadetinin fazileti açısından bir ölçü değildir. Ancak sığırın dişisinin kurban edilmesinin faziletli olduğu görüşünü ileri süren fakihler olmuştur. Bu görüşü o fakihlerin

yaşadıkları toplum ve dönemin şartlarına göre değerlendirmek daha isabetli olur. Tarıma dayalı bir toplumda erkek sığırın gücünden daha fazla yararlanılma imkânının bulunması göz önünde bulundurularak böyle bir görüş ortaya atılmış olabilir. Ancak bu görüşler, dinin değişmez esasındanmış gibi kabul edilmemelidir. Bunlar, toplum menfaati göz önünde bulundurularak ortaya konulmuş görüşlerdir. Günümüzde de aynı esastan hareketle dişi sığırların kurban edilmesinin üretime zarar vermesi halinde, erkek sığırların tercih edilmesi uygun olur. Ayrıca kurbanlık hayvanın erkek veya dişi olması, kurbanın geçerlilik şartları arasında yer almamaktadır.

Gebe hayvanın kurban edilmesi caiz midir?

Doğacak yavruların telef edilmesi söz konusu olduğu için gebe hayvanın kurban edilmesi doğru değildir.

Kurbanlık olarak niyetlenen bir hayvanın sütünden ve yününden yararlanmak caiz midir?

Kurban etmek üzere satın alınan veya kurban etmek niyeti ile belirlenen hayvanın kesim öncesinde sütünden ve yününden yararlanmak mekruhtur. Çünkü bu durumda hayvan satın alınmasından veya kurban edilmek üzere niyet edilmesinden itibaren kurbanlık olarak belirlenmiş olmaktadır. Şayet böyle bir hayvandan yararlanılmışsa bedeli sadaka olarak verilmelidir.

Alınan kurbanlığın ölmesi veya başka bir sebeple kesilememesi durumunda ne yapılmalıdır?

Almış olduğu kurbanlık hayvanı ölen kişi, yükümlülük şartlarını taşıması halinde, bayramın ilk üç gününde ise yeni bir kurbanlık alıp kesmesi, bayram günlerinden sonra ise kurban bedelini yoksullara vermesi gerekir. Zengin bir kimsenin aldığı kurbanlık hayvan, kurban günlerinden önce ölürse, bu kimsenin yeniden bir kurbanlık hayvan alması gerekir. Ancak kurbanlık hayvanı ölen kişi fakirse yeniden hayvan alıp kesmesi gerekmez.

Kuyruksuz koyunlar kurban edilebilir mi?

Doğuşta kuyruksuz olan veya besili olması için küçük yaşta kuyrukları boğulmak suretiyle düşürülen koyunların kurban edilmelerinde bir sakınca yoktur. Ancak bir kaza sonucu kuyruğunun tamamı veya yarısından çoğu kopan hayvanın kurban edilmesi caiz değildir.

Ölmüş kimseler için kurban kesilir mi?

Son zamanlarda halkımız arasında yaygınlaşma eğilimi gösteren; ölü kurbanı veya kabir kurbanı diye bir kurban çeşidi yoktur. Ancak, ölmüş birisi adına veya sevabı ölüye bağışlanmak üzere kurban kesilebilir. Ayrıca, kurban borcu olup, hayatta iken vasiyet eden kişinin bıraktığı miras yeterli ise mirasçıları tarafından vasiyetinin yerine getirilmesi gerekir. Fakat vasiyeti yoksa ölen kimseler için mirasçılarının kurban kesmeleri gerekmez. Ancak bir kimse, sevabını ölmüş bulunan anne veya babasına yahut diğer yakınlarına bağışlamak üzere, çeşitli hayır kurumlarına, fakir ve muhtaç kişilere bağışta bulunabileceği gibi, kurban da kesebilir.

Taksitle veya vadeli kurban alınabilir mi?

Taksitle satın alınan hayvan kurban olarak kesilebilir.

Satın alınan kurbana, daha sonra başkaları ortak edilebilir mi?

Kişi, mülkiyetinde olan veya kurban etmek amacıyla satın aldığı büyükbaş hayvana yedi kişiyi geçmemek şartıyla başkalarını ortak edebilir. Bu itibarla kurban edilmek üzere satın alınan bir büyük baş hayvana yedi kişiyi geçmemek kaydıyla daha sonradan da ortak olunabilir.

Kurban yerine sadaka vermekle bu ibadet yerine getirilmiş olur mu?

Fıkhi hükmü ister vacip, ister sünnet olsun; kurban ibadeti belirli şartları taşıyan hayvanların usulüne uygun olarak kesilmesiyle yerine getirilir. Kurban bedelini yoksullara ya da yardım kuruluşlarına vermek suretiyle, kurban ibadeti ifa edilmiş olmaz. Şüphesiz Allah Teâlâ'nın rızasını kazanmak niyetiyle, fakir ve muhtaçlara yardım etmek, iyilik ve ihsanda bulunmak da Müslüman'ın önemli vazifelerinden biridir. Ancak, bu iki ibadetten birini diğzerinin alternatifi olarak algılamak dini açıdan doğru değildir.

Nitekim Peygamber (a.s.) efendimiz de, kurban meşru kılındıktan sonra her yıl bizzat kurban kesmek sureti ile bu ibadeti yerine getirmiştir. (Buhârî, "Hacc", 117, 119; Müslim, "Edâhî", 17).

Hız. Peygambere (s.a.v.) kurban bayramında, Allah katında en sevimli ibadetin kurban kesmek olduğunu, kurbanın kesilir kesilmez Allah katında makbul olacağını ve kurban edilen hayvanın her bir parçasının kişinin hayır hanesine kaydedileceğini ifade etmiştir. (Tirmizî, "Edâhî", 1; İbn Mâce, "Edâhî", 3).

İhmal sebebiyle kurban kesmeyen kimse ne yapmalıdır?

Şartlarını taşıdığı halde ihmal v.b sebeplerle kurban kesmeyen bir kimsenin, bir kurban bedelini fakirlere vermesi, ayrıca tövbe ve istiğfar etmesi gerekir.

Vekâlet yoluyla kurban kesilebilir mi?

Kurbanı, kişi kendisi kesebileceği gibi, vekâlet yoluyla başkasına da kestirebilir. Zira kurban mal ile yapılan bir ibadettir; mal ile yapılan ibadetler ise vekâlet caizdir.

Vekâlet yoluyla kurban kestiren kişi kendi bulunduğu yerde birisine vekâlet verebileceği gibi, başka bir yerdeki kişi veya kuruma da vekâlet verebilir. Vekâlet, sözlü veya yazılı olarak ya da telefon, internet, faks ve benzeri iletişim araçları ile verilebilir.

Akîka kurbanı nedir?

Yeni doğan çocuk için şükür amacıyla kesilen kurbanı, "akîka" adı verilir. Akîka kurbanı kesmek müstehaptır. Akîka kurbanı olarak kesilecek hayvanda da, diğzer kurbanlarda aranan şartlar aranır.

Akîka kurbanı, çocuğun doğduğu günden bulûğ çağına kadar kesilebilirse de doğumun yedinci günü kesilmesi daha faziletlidir.

Akîka kurbanının etinden ve derisinden yararlanabilecek kimseler konusunda her hangi bir sınırlama yoktur. Kurban sahibi dahil herkes bu kurbandan istifade edebilir.

Şükür kurbanı ne demektir?

Temettü ve kıran hacı yapan kişilerin, aynı mevsimde hac ve umreyi birlikte ifa ettikleri için, kestikleri kurbanlara şükür kurbanı da denilmektedir. Aynı şekilde kişi, arzu ettiği bir amaca ulaşması veya bir nimete nail olması sebebiyle şükür kurbanı kesebilir. Bu kurbanların etinden sahipleri istifade edebilir.

Adak kurbanı ne demektir?

Kurban adayan kişinin kurban kesmesi vaciptir. Eğer kişibu adağı, bir şartın gerçekleşmesine bağlamışsa bu şart gerçekleşince kesmesi gerekir. Adak kurbanının etinden adak sahibi, usul ve fûrûu (neslinden geldiği ana, baba, dede ve nineleri...ile kendi neslinden gelen çocukları ve torunları.) yiyemeyeceği gibi, bunların dışında kalıp zengin olanlar da yiyemez. Eğer kendisi yemek ister veya bu sayılanlardan birisine yedirmek isterse, yenilen etin rayiç bedelini yoksullara verir.